

Samen werken aan goed onderwijs

Strategische agenda 2018-2021

Samen werken aan goed onderwijs

Strategische agenda PO-Raad 2018-2021

Voorwoord

De PO-Raad bestaat bijna tien jaar en dat is te zien. Ons werk richt zich al lang niet meer alleen op het regelen van goede arbeidsvoorwaarden, we nemen verantwoordelijkheid voor goed onderwijs in brede zin. We werken aan goede arbeidsomstandigheden maar ook aan schoolgebouwen en een nieuw curriculum. We zijn steeds meer betrokken bij het opleiden van leraren. En ouders zijn niet meer 'alleen maar' ouders, maar serieuze gesprekspartners in de sector. We hebben ons ontwikkeld, maar onze drijfveer is en blijft dezelfde: de leerling.

Voor u ligt een nieuwe strategische agenda die mede mogelijk maakt dat we die leerling ook de komende vier jaar en verder het beste onderwijs kunnen blijven geven. Ze borduurt voort op onze vorige agenda 'Om de leerling' en stippelt tegelijkertijd een nieuwe koers uit voor de komende vier jaar. Een koers die we alleen kunnen blijven volgen mits aan een keiharde voorwaarde wordt voldaan: de basis-bekostiging moet omhoog! Verwachtingen die politiek en samenleving hebben van

het onderwijs lopen steeds verder uit de pas met de bekostiging die hier tegenover staat. En komt er geld bij, dan zitten hier steeds weer nieuwe taken en verantwoordelijkheden aan verbonden. Het is een hele prestatie dat ons onderwijs het met een bekostiging onder het gemiddelde internationaal gezien nog altijd boven gemiddeld goed doet.

Maar dat kunnen we niet volhouden. Goed onderwijs krijgt niemand cadeau. Het vraagt om serieuze investeringen door de overheid. Het is die boodschap die we zullen blijven verkondigen, steeds luider als het moet.

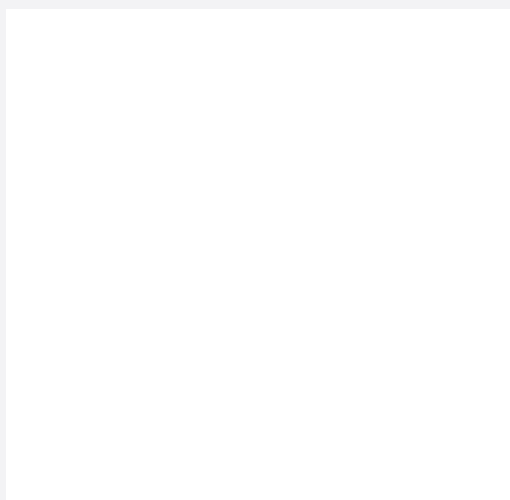
Dat laat onverlet dat we er alles aan zullen doen om onze ambities in deze agenda waar te maken. Wij hopen dat deze agenda bijdraagt aan het verder ontwikkelen van de sector primair onderwijs en scholen en hun besturen de benodigde houvast geeft om hun werk goed te kunnen blijven doen.

Rinda den Besten, voorzitter PO-Raad

Anko van Hoepen, vicevoorzitter PO-Raad

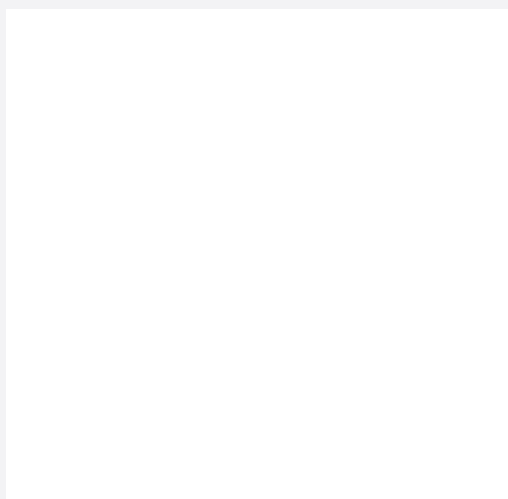
Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Visie en missie	7
Inleiding	9
Onderwijs is samen opgroeien	11
Onderwijskwaliteit is verantwoordelijkheid nemen	15
Innoveren is samen leren	19
Leraar is een waardevol beroep	23
Besturen is een vak	27
Een essentiële randvoorwaarde	30
De vereniging PO-Raad	32
Verantwoording	34
Colofon	36

'Wij werken samen
aan goed onderwijs
voor alle kinderen'

- missie -

Visie en missie

Ieder kind is uniek, heeft zijn eigen talenten en verdient gelijke kansen om die te ontplooien. Op school doet het hiervoor de benodigde kennis en vaardigheden op en leert het over zichzelf in relatie tot de wereld om zich heen. Zo kan het later met de beste bagage meedoen in de maatschappij. *Alle kinderen verdienen goed onderwijs, nu en in de toekomst.*

Het is de taak van de school om leerlingen te helpen zich optimaal te ontwikkelen. Dat vraagt om steengoede leraren die dag in dag uit met passie onderwijs geven en die zichzelf continu blijven ontwikkelen. Dat vraagt om bevlogen schoolleiders die met hun schoolteams en ouders het onderwijs naar hun eigen visie kunnen organiseren. En het vraagt om scholen en schoolbesturen die samenwerken met al die partijen die rondom het kind staan. Want samen kom je verder.

Schoolbesturen streven met hun scholen naar het beste onderwijs. Iedere dag weer zetten zij zich in om dit te faciliteren. Dat is hun opdracht. Zij leren van elkaar en blijven innoveren.

De vereniging PO-Raad stimuleert en ondersteunt de sector hierbij en laat de stem van het primair onderwijs in het hele land horen. Dit vertalen we in de volgende missie voor onszelf en onze leden: *Wij werken samen aan goed onderwijs voor alle kinderen.*

Inleiding

Het primair onderwijs in Nederland behoort tot de wereldtop

Daar zijn we trots op. Met veel passie stellen leraren, schoolleiders, ondersteuners en bestuurders dagelijks alles in het werk om alle kinderen te laten leren. Dat is de opdracht van het primair onderwijs. De afgelopen vier jaar zijn daarbij meer en meer nieuwe verbindingen ontstaan. Binnen, maar ook buiten de sector neemt het bewustzijn toe dat onderwijskwaliteit niet het behalen van een doel is, maar een continu proces waar samenwerken noodzakelijk is. Samen in de school en erbuiten. Schoolteams met elkaar, met ouders en opvang. Met jeugdhulp en verenigingen.

We kunnen en willen het niet alleen...

Want de maatschappelijke opdracht van het onderwijs wordt breder. De samenleving verwacht terecht veel van het onderwijs. De school is geen instituut waar alleen kennis wordt doorgegeven, maar is er ook om leerlingen de broodnodige (sociale) vaardigheden te laten opdoen en hen te helpen bij hun persoonlijke ontwikkeling. Alleen door de krachten te bundelen, kunnen we alle kinderen dit ook bieden, wat hun achtergrond ook is.

Dit gaat nog niet vanzelf...

Gelijke kansen voor alle kinderen is wat we voor ogen hebben, maar nog geen feit. Het lukt nog onvoldoende om kinderen optimaal te laten ontwikkelen. We zien dat scholen en leraren worden overvraagd en dat de kwaliteit van het onderwijs onder

druk staat. Financieel hebben basisscholen het zwaar. De lerarensalarissen zijn achtergebleven. Daarbij daalt de status van het beroep 'leraar' en wordt het huidige lerarentekort nog fors groter.

Dit is de werkelijkheid...

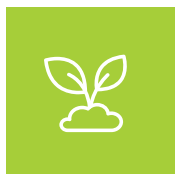
En die maakt dat we ons moeten bezinnen op de vraag hoe wij de toekomst voor ons zien en hoe we als vereniging een stevige bijdrage kunnen blijven leveren aan goed onderwijs. We hebben immers hoge ambities, maar de condities hiervoor zijn niet op orde. Dit begint met een passende bekostiging door de overheid, een voorwaarde voor onderwijskwaliteit waar we in Den Haag consequent aandacht voor zullen blijven vragen.

Maar het gaat ook over de vraag hoe we gehoor kunnen geven aan wat de samenleving van het onderwijs wil, zonder dat we het alleen hoeven op te lossen. Hoe we kunnen samenwerken en tegelijkertijd verantwoordelijkheden kunnen verdelen. Hoe we ervoor zorgen dat ons onderwijs en onze leraren meegaan met de tijd en de kansen pakken die innovatie biedt. Om zo leerlingen betere kansen te kunnen geven.

Dat alles vraagt om nieuwe ambities voor de PO-Raad en haar leden...

Deze strategische agenda voor de sector geeft richting aan onze inzet voor de komende jaren, biedt koers aan de leden en geeft vorm aan toekomstbestendig primair onderwijs voor alle kinderen.

Onderwijs is samen opgroeien

Waar we heen willen...

Alle kinderen hebben vanaf hun geboorte toegang tot een passende, gezonde én veilige speel-, leef- en leeromgeving, waar hun wieg ook staat. De kinderen staan centraal en niet het stelsel. Leerlingen en ouders ervaren een doorgaande lijn in de aanloop naar school, gedurende de basisschool en in de overstap naar het voortgezet onderwijs.

Schoolbesturen zorgen samen met hun partners voor een naadloze aansluiting tussen school, vrije tijd en zo nodig hulpverlening.

Ze bevorderen gelijke kansen voor alle kinderen en kennen de sociale kaart als hun eigen achtertuin. Ieder schoolbestuur zet zich tot het uiterste in om het ontwikkelrecht van kinderen waar te maken en is in staat hiervoor over het belang van de eigen instelling heen te kijken.

Waar we staan...

Uit onderzoek weten we dat het goed is voor kinderen wanneer zij zich in een doorgaande lijn kunnen ontwikkelen. Hoewel de samenleving hier de afgelopen jaren steeds meer van overtuigd is geraakt, heeft de praktijk zich weerbarstiger getoond.

Voor echte samenwerking tussen opvang en onderwijs staan nog altijd wetten en regels in de weg. Door bezuinigingen brokkelt het onderwijsachterstandenbeleid steeds verder af. Bij de overgang naar het voortgezet onderwijs worden nog te veel kinderen in een keurslijf geperst. En decentralisaties hebben zorg en onderwijs weliswaar dichterbij elkaar gebracht, maar omdat regio's en taken overlappen en verantwoordelijkheden soms onduidelijk zijn, krijgt een kind niet altijd de best mogelijke ondersteuning. Toch al kwetsbare kinderen, worden hierdoor nog kwetsbaarder. Een groeiende kansenongelijkheid tekent zich al af. Daarbij stelt de volwaardige deelname van nieuwkomers en hun kinderen aan de Nederlandse samenleving ook het primair onderwijs voor nieuwe uitdagingen.

Wat ons te doen staat...

Niet de kinderen moeten zich voegen in het stelsel, maar de omgeving moet worden aangepast aan de kinderen. Dat is de komende vier jaar onze inzet. We willen af van de schotten die opvang en onderwijs scheiden zodat Integrale Kindcentra en andere samenwerkingsvormen ruim baan krijgen. We willen dat ook kinderen die opgroeien in achterstandssituaties de eerste, o zo belangrijke jaren van hun leven, alle kansen krijgen om met een goede bagage aan de basisschool te beginnen.

En we pleiten, samen met onze partners in het voortgezet onderwijs, voor minder vroegselectie, zodat kinderen ook later op de middelbare school nog alle kanten op kunnen. 'Passend onderwijs' voor iedereen moet zo vanzelfsprekend zijn dat we het gewoon 'goed onderwijs' kunnen noemen.

Om dit kans van slagen te geven, is het cruciaal dat we meer samenwerken met al die partijen die om het kind heen staan, of het nu gaat om ouders, jeugdhulp, gemeenten, voorschoolse partners, politie,

Hoe kunnen we –nog meer dan nu- onze krachten bundelen en zorgen dat ieder kind, ongeacht waar zijn wieg staat, optimale kansen krijgt en zich kan ontwikkelen langs een doorgaande lijn in een gezonde leeromgeving?

muziek- of sportverenigingen. Want goed onderwijs maken, dat kunnen we niet alleen. Tegelijkertijd maken we duidelijke afspraken over wie wat doet. Daarbij gaan we het gesprek aan met politiek, samenleving en ouders over wat ze wel en niet van het onderwijs kunnen verwachten. Het moet klip-en-klaar zijn wie verantwoordelijk is voor de huisvesting van scholen; is dat de gemeente of zijn dat de schoolbesturen?

Alleen in kwalitatief hoogstaande, duurzame en gezonde gebouwen kunnen kinderen zich veilig ontwikkelen. Hier moet dan ook een fatsoenlijke bekostiging voor komen.

Hoe beter we samenwerken óm het kind, hoe beter het kind zich in de volle breedte kan ontwikkelen. Als dit betekent dat het stelsel hiervoor op de schop moet, dan maken we daar werk van.

Daarom spreken we het volgende af:

Ieder schoolbestuur:

- komt met lokale partijen (onderwijs, ouders, kinderopvang, jeugdhulp, gemeente, verenigingen) tot een gezamenlijke agenda om voor alle kinderen optimale kansen te creëren;
- draagt zorg voor een gezonde, veilige en passende speel- en leeromgeving voor alle kinderen;
- maakt een analyse van de staat van haar schoolgebouw(en) in relatie tot het kwaliteitskader onderwijshuisvesting en in relatie tot zijn eigen onderwijsvisie.

De PO-Raad:

- stuurt aan op het wegnemen van wetten en regels die samenwerking tussen opvang, onderwijs en Jeugdhulp belemmeren in plaats van faciliteren;

- ijvert voor flexibilisering van het stelsel, onder meer met experimenteerruimte voor scholen die kinderopvang, primair en voortgezet onderwijs beter met elkaar willen verbinden of so/sbo/bao-scholen die vergaand willen samenwerken.
- maakt zich sterk voor het weer opbouwen van het afgebroken onderwijs-achterstandenbeleid en voor onderwijs aan nieuwkomers;
- praat mee over nieuwe bestuurlijke verhoudingen om onderwijs, jeugdhulp en arbeidsmarkt beter op elkaar te laten aansluiten;
- maakt landelijke afspraken over financiën, randvoorwaarden en heldere verantwoordelijkheden voor kwalitatief hoogstaande en toekomstbestendige onderwijshuisvesting.

Onderwijskwaliteit is verantwoordelijkheid nemen

Waar we heen willen...

Ieder schoolbestuur formuleert, in samenspraak met haar scholen, een eigen definitie van kwaliteit. Ieder schoolbestuur wéét of het onderwijs op de scholen aan haar eigen ambities voldoet en onderzoekt volgens een vaste kwaliteitscyclus wat beter kan en beter móet. In een samenleving waarin iedereen – terecht – een mening heeft over onze maatschappelijke opdracht, is het vanzelfsprekend dat scholen en hun besturen actief en transparant communiceren over hoe ze het doen.

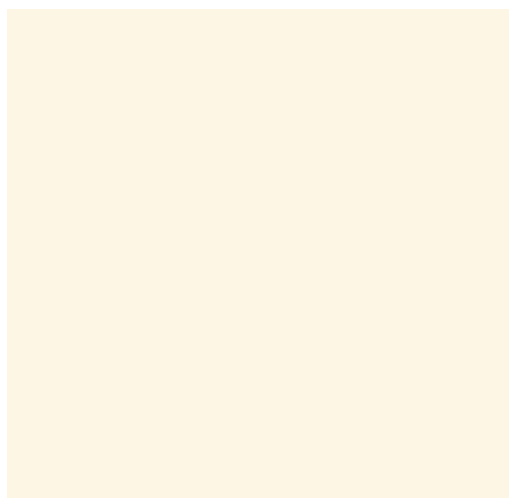
Waar we staan...

Goed onderwijs bieden; nergens ter wereld kan dat op zoveel manieren als in Nederland. De vrijheid van onderwijs is een groot goed. Dankzij de lumpsum hebben schoolbesturen meer vrijheid gekregen in hoe ze hun onderwijs organiseren. Veelal ingegeven door incidenten neemt tegelijkertijd de sturingsdruk van overheid en samenleving op de inhoud van ons onderwijs juist toe, versnipperd over allerlei normen, wetten en quota. Het houdt scholen in de tang. Zij moeten al die opdrachten op de één of andere manier logisch zien te verbinden in 'goed onderwijs'. Maar in de praktijk zien we nog vaak dat goed onderwijs wordt opgevat als 'voldoende eindopbrengsten'. Ondanks het nieuwe inspectiekader wordt ons onderwijs door de buitenwereld nog steeds hierop beoordeeld.

Wat ons te doen staat...

Schoolbesturen hebben de volle verantwoordelijkheid voor onderwijskwaliteit. Dat alle scholen aan een wettelijke minimum basiskwaliteit moeten voldoen, staat buiten kijf. Maar onze lat ligt hoger en de sector neemt zelf de touwtjes in handen om zijn ambities waar te maken. Dat begint met duidelijke afspraken in de eigen organisatie over wat goed is en wat niet. Besturen zorgen dat ze goed zicht hebben op die kwaliteit, gaan in gesprek over wat ze zien en werken samen met de scholen aan wat beter moet. Een continu proces waarbij we elkaar de komende jaren op weg helpen. Daarbij realiseren we ons dat niet alles wat onze leerlingen doen in cijfers is uit te drukken maar dat merkbare resultaten minstens net zo waardevol zijn.

Schoolbesturen stellen zichzelf voortdurend de vragen: 'Is ons onderwijs voor álle leerlingen goed en toegankelijk?' 'Heeft ieder kind bij ons dezelfde kansen?' 'Zijn we alleen bezig met taal en rekenen of werken we ook aan de 'bildung' van

kinderen?’ En leren we onze kinderen de dingen die ze nodig hebben voor later? We maken onze kwaliteit in al deze facetten inzichtelijk, met een goede balans tussen tellen en vertellen.

Dat doen we zowel op school-, bestuurs-, als sectorniveau. Zo brengen we onszelf in positie om te kunnen inspelen op vragen en verwachtingen uit de maatschappij en

kunnen we tegelijkertijd onze eigen koers varen. Daarom werken we als sector ook mee aan het herijken van de kerndoelen. Dat zijn de contouren, maar de kleur bepalen we zelf.

Goed onderwijs laten we ons niet voorschrijven, dat organiseren we zelf en met elkaar zodat onze kinderen goed toegerust aan hun toekomst kunnen beginnen.

Daarom spreken we het volgende af:

Ieder schoolbestuur:

- werkt volgens een eigen kwaliteitsnorm in een vaste kwaliteitscyclus met zo min mogelijk administratieve lasten;
- zorgt dat het onderwijs voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidseisen;
- maakt zichtbaar hoe het stuurt op onderwijskwaliteit;
- zorgt met zijn scholen voor een betekenisvol onderwijsaanbod voor kind en maatschappij.

De PO-Raad:

- stelt met haar leden een richtlijn op waarmee schoolbesturen hun eigen definitie van onderwijskwaliteit kunnen formuleren en hier in hun eigen organisatie invulling aan kunnen geven;
- stuurt aan op moderne, samenhangende en haalbare kerndoelen;
- biedt ondersteuning aan scholen en hun besturen wiens onderwijskwaliteit onvoldoende is, zodat zij zo snel mogelijk weer goed onderwijs kunnen bieden.

Hoe krijgt het onderwijs zelf meer regie op haar eigen kwaliteit?

Innoveren is samen leren

Waar we heen willen...

Scholen willen zich continu blijven verbeteren en leerlingen maximaal voorbereiden op de complexe samenleving. Omdat ze goed zicht hebben op hoe ze het doen, weten ze ook waar het beter kan. En dat de beste oplossingen in de klas ontstaan. In de schoolteams werkt een diversiteit aan leraren met ieder eigen kwaliteiten.

Academisch geschoolde leraren bijvoorbeeld weten hun weg in het (wetenschappelijk) onderzoek goed te vinden en kunnen inzichten hieruit in de schoolpraktijk toepassen.

Schoolbesturen stimuleren een onderzoekende houding en bevorderen uitwisseling van kennis binnen en buiten de school. Dat maakt innoveren mogelijk.

Via alternatieve opleidingsroutes halen we nieuw talent met nieuwe kennis en ervaring onze sector binnen. Bovendien werkt de sector volop samen met universiteiten, hogescholen en kennisinstituten aan de vraagstukken die ertoe doen. Kennis wordt daardoor maximaal en blijvend benut.

Het primair onderwijs is een aantrekkelijke sector voor iedereen die het onderwijs met zijn of haar eigen bagage van binnenuit kan helpen verbeteren. Zo gaan we van beweging in de sector, naar een sector in beweging.

Waar we staan...

De wereld waarin we leven, leren en werken verandert razendsnel. Technologische ontwikkelingen, globalisering en de grote informatiestromen beïnvloeden het onderwijs: we zijn altijd online, hebben grote hoeveelheden informatie tot onze beschikking en hoe we die informatie vinden en tot ons nemen, verandert voortdurend.

Om modern onderwijs te kunnen verzorgen en leerlingen goed op hun toekomst voor te bereiden, is het zaak dat het onderwijs aansluit bij deze ontwikkelingen. Innoveren om het onderwijs te verbeteren, blijkt voor scholen geen gemakkelijke opgave. De bekostiging van het onderwijs is nog gebaseerd op oude leermiddelen en biedt geen ruimte voor vernieuwing. Dat maakt dat de ontwikkelingen buiten de school sneller gaan dan het tempo waarin het onderwijs zelf innoveert. Zelfs een duurzame internet-aansluiting is nog niet vanzelfsprekend op alle scholen.

Toch staat het onderwijs ook niet stil. Leerlingen leren meer en meer met behulp van digitale leermethoden en andere ICT-toepassingen. Naast papieren lesboeken staat software die zich aanpast aan het niveau van de leerling. Dit vraagt om een zorgvuldige omgang met leerlinggegevens en doet een groeiend beroep op scholen om de privacy van leerlingen te beschermen. Iets wat steeds complexer wordt om te organiseren.

De ontwikkelingen maken ook dat er steeds meer data beschikbaar zijn voor scholen waarmee zij inzicht kunnen krijgen in hoe hun onderwijs ervoor staat en hoe ze zich verder kunnen verbeteren. Dat biedt kansen. Maar in het woud van data en onderzoeken is het makkelijk verdwalen. Kennis is overal, maar door de versnippering is het voor scholen en hun besturen lastig overzicht en inzicht te krijgen in welke informatie waar beschikbaar is. Laat staan wát ze vervolgens met die kennis kunnen doen.

Hoe kan de sector innoveren en hoe kunnen scholen bij het continu verbeteren optimaal profiteren van kennis en onderzoek?

Wat ons te doen staat...

Voor een individuele school of individueel bestuur is continu en structureel innoveren een lastige, zo niet onmogelijke klus. Daarom is het van belang dat scholen met elkaar en met anderen samenwerken.

Alleen door de krachten te bundelen en een gezamenlijke agenda op te stellen, krijgt innovatie een kans. De PO-Raad wil innovatie aanjagen en die krachten samenbrengen, zodat de sector als geheel vooruit gaat en we kinderen eigentijds onderwijs kunnen blijven bieden.

Overzicht over 'wat werkt' is nodig, zodat individuele scholen daarnaast snel inzicht krijgen in hoe zij zichzelf verder kunnen verbeteren. De PO-Raad wil de komende jaren een belangrijke bijdrage leveren aan

het bij elkaar brengen en ontsluiten van kennis en goede praktijkvoorbeelden delen, zodat iedere school en ieder bestuur hiervan makkelijk gebruik kan maken. Op die manier hoeft niet iedere school voor zich het wiel uit te vinden.

Omdat je aan alle informatie pas iets hebt als de mensen in school weten wat ze ermee kunnen, is het belangrijk dat ook de opleidingen hierop inspelen. Samen met opleidingen geven we hier vorm aan, zodat ieder schoolteam ook leraren telt met analytische en onderzoekende vaardigheden. Zo blijft het onderwijs aansluiten bij de leerlingen van nu.

Daarom spreken we het volgende af:

Ieder schoolbestuur:

- zorgt ervoor dat er onderzoekend en innovatief werk- en denkvermogen in de scholen aanwezig is;
- neemt het initiatief om kennis in en om de scholen te ontwikkelen, op te halen en te delen;
- zorgt voor de juiste (technologische) randvoorwaarden op iedere school.

De PO-Raad:

- formuleert samen met de VO-raad en andere stakeholders een landelijke R&D-agenda voor de sector en stimuleert de ontwikkeling van een samenhangende en landelijke R&D-infrastructuur gericht op innovatie. Ze bouwt hierbij voort

- op onder meer de Kennisrotonde, het Doorbraakproject Onderwijs & ICT en de Werkplaatsen Onderwijsonderzoek;
- stimuleert samenwerking tussen besturen, scholen en opleidingen en ondersteunt deze met regie en kennisontwikkeling middels het creëren van een landelijk platform;
- pleit bij de overheid voor adequate bekostiging, zodat besturen hun scholen kunnen voorzien in de juiste infrastructuur (ICT, mensen, middelen);
- faciliteert en stimuleert een inkoopcoöperatie van schoolbesturen, zodat zij goed en betaalbaar digitaal lesmateriaal, software, devices en goed internet kunnen inkopen.

Leraar is een waardevol beroep

Waar we heen willen...

Leraar... een beroep dat loont! Dit is niet de slogan in een pabo-campagne, maar de realiteit. De keuze voor het werken in het primair onderwijs betekent uitdagend werk, goede arbeidsvoorwaarden en een interessant carrièreperspectief. Niet alleen leraren, maar ook schoolleiders en ondersteunend personeel leveren iedere dag een waardevolle bijdrage aan het leven van kinderen.

Daarbij heeft iedere professional in het onderwijs zijn eigen verantwoordelijkheid en krijgen schoolteams de ruimte om het werk zo in te richten als bij hun kinderen past. Werknemers voelen zich erkend en gesteund door passende arbeidsvoorwaarden waar ze zelf over meepraten. Of je nog naar school gaat of al aan het werk bent in een andere sector, dit beroep lonkt! De opleidingen bruisen van talent.

Waar we nu staan...

Het beroep leraar is in verandering door technologische ontwikkelingen, globalisering en individualisering. Als leraar moet je een weg zien te vinden in de overweldigende hoeveelheid informatiebronnen. Het traditionele lesstofjaarklassensysteem knelt. Autoriteit is niet meer vanzelfsprekend, maar moet je verdienen. Dat zijn nog maar enkele voorbeelden...

Het onderwijs van de toekomst vraagt veel van schoolteams en van elke leraar. De behoefte aan breed opgeleide leraren die hun vak verstaan en hun mannetje staan, is groot. Meer ondersteuning naast de leraar is hard nodig. Maatschappelijke ontwikkelingen betekenen dat we niet alleen de kerndoelen moeten herzien, maar ook het beroepsbeeld van de leraar opnieuw moeten definiëren. Dit is des te meer noodzakelijk omdat de status van het beroep daalt en het salaris onder de maat is.

Tegelijkertijd stevent onze sector af op een groot lerarentekort. In veel regio's ondervinden scholen en schoolbesturen anno 2017 problemen met het aantrekken van vervangers. Zelfs het invullen van reguliere vacatures lukt amper meer. In 2020 dreigt een tekort van 4000 leraren en schoolleiders, oplopend tot 10.000 in 2025.

Wat ons te doen staat...

Dit complexe arbeidsmarktprobleem is niet alleen een vraagstuk voor de politiek. We beschikken als sector zelf over een aantal belangrijke knoppen om aan te draaien. Te beginnen bij dat beroepsbeeld, dat bepalen we in de sector zélf. In een visie op de arbeidsmarkt van de toekomst, onderzoeken we samen met onze partners welke professionals in de toekomst op school, nodig zijn. De PO-Raad zet zich er voor in dat de lerarenopleidingen hierop aansluiten. Daar horen ook academische opleidingsroutes bij en aantrekkelijke routes voor zij-instromers uit andere sectoren.

Schoolbesturen en schoolleiders streven naar divers samengestelde teams. Zij moeten in staat gesteld worden om leraren een uitdagend carrièreperspectief met meer handelingsruimte te bieden. Leidinggevend en benaderen leraren als professionals en geven hun een rol in de ontwikkeling van de school. Ze maken het mogelijk dat ambitieuze leraren carrière kunnen maken, en toch dichtbij het kind blijven staan.

Werkgevers moeten zorgen voor stimulerende arbeidsomstandigheden en een beheersbare werkdruk, zodat het primair onderwijs aantrekkelijk is om in te werken. De PO-Raad streeft naar een cao die ruimte biedt om ontwikkeling en kwaliteit te belonen. Om hier draagvlak voor te krijgen, moeten leraren en schoolleiders zelf een grotere stem krijgen in hun eigen arbeidsvoorwaarden.

In- én uitstroom in het onderwijs moet gemakkelijker worden. Dat houdt de sector fris en uitdagend.

Het onderwijs is zo goed als de leraar voor de klas en het team. Alleen een aantrekkelijk, uitdagend beroep trekt voldoende goede mensen aan. Met deze aanpak kunnen we het beste uit de leraar halen én het lerarentekort het hoofd bieden.

Daarom spreken we het volgende af:

Ieder schoolbestuur:

- stimuleert diversiteit in de teams en benut talent van buiten;
- biedt ruimte aan de professionele ontwikkeling van iedere werknemer;
- belegt verantwoordelijkheden zo laag mogelijk op de werkvloer;
- bevordert goede arbeidsomstandigheden en een professionele werkomgeving met een beheersbare werkdruk.

De PO-Raad:

- zorgt in nauwe samenspraak met haar achterban voor een cao die ontwikkeling beloont en die besturen en scholen ruimte biedt om eigen keuzes te maken;
- maakt zich sterk voor een eerlijk salaris en bekostiging voor een beter werkklimaat voor alle werknemers in het primair onderwijs;
- stimuleert diversiteit op de arbeidsmarkt, is aanjager van goede alternatieve opleidingsroutes voor leraren en werkt met lerarenopleidingen samen aan een goede aansluiting op de praktijk.

Hoe krijgen we voldoende en ook de beste mensen voor de klas?

Besturen is een vak

Waar we heen willen...

Ieder schoolbestuur in Nederland weet wat haar organisatie nodig heeft om de motor te laten draaien. Schoolbesturen creëren de ruimte en voorwaarden die de mensen in school nodig hebben om hun werk te kunnen doen. Ze waarborgen ontwikkeling van de hele organisatie en zorgen ervoor dat intern iedereen hierbij betrokken is: van bestuur tot schoolleider tot leraar.

Vanzelfsprekend betrekken ze hierbij ook het intern toezicht en medezeggenschap. De Code Goed bestuur is hun spiegel, de zelfevaluatie hun spiegelbeeld.

Die houden ze vervolgens naast de kritische feedback die zij krijgen uit bestuurlijke visitaties, zodat ze hun organisatie steeds weer verder kunnen professionaliseren.

Daarbij hebben ze oog voor de lokale situatie en gaan ze steeds het gesprek aan met hun omgeving. Waar het nodig is om de onderwijskwaliteit op peil te houden, of te verbeteren, werken besturen samen. Ook als dit het einde betekent van een van de organisaties.

Besturen geven zelf het goede voorbeeld, verantwoorden zich proactief en spreken andere besturen aan wanneer dit nodig is.

Waar we staan...

De onderwijssector draagt zelf zorg voor goed onderwijs. Die overtuiging raakt meer en meer ingebed in de samenleving. Om hierin succesvol te zijn, zijn een passende bekostiging en een overheid meer op afstand essentieel. Die voorwaarden zijn nog niet op orde, maar beweging is er wel. Hoewel het niet altijd lukt – getuige incidentenpolitiek – zien we een overheid die het onderwijs meer vrij probeert te laten. Sinds 1 augustus 2017 begint de Inspectie van het Onderwijs haar toezicht dan ook niet bij individuele scholen, maar bij het schoolbestuur. Dat moet laten zien hoe haar scholen het doen en hoe het haar kwaliteitszorg geregeld heeft. Schoolbesturen hebben niet alleen oog voor de professionalisering van hun medewerkers, maar ontwikkelen zich ook zelf. Daarmee kunnen ze bewijzen dat de overheid ook daadwerkelijk verder op afstand gezet kán worden omdat ze die verantwoordelijkheid voor goed onderwijs kunnen dragen. Een professioneel schoolbestuur zorgt zelf voor zijn eigen professionalisering, stelde de commissie Meurs in 2013.

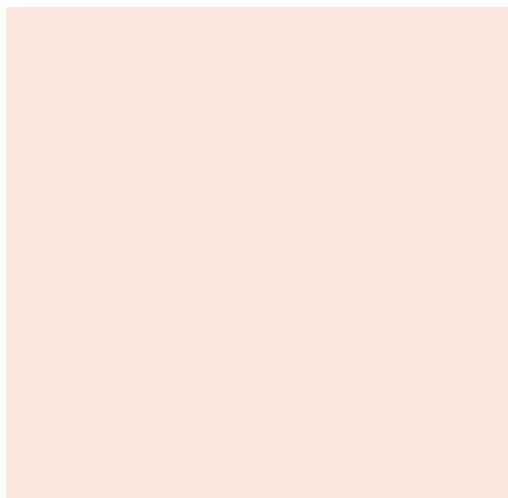
Besturen zoeken daarom naar manieren hoe ze vorm kunnen geven aan de noodzaak zich steeds verder te blijven ontwikkelen.

Wat ons te doen staat...

Weten hoe het beter kan, begint ermee dat het bestuur weet hoe de zaken er op dit moment voor staan. Zelfevaluaties en bestuurlijke visitaties zijn belangrijke instrumenten om hier zicht op te krijgen. We willen daarom dat alle besturen hiervan gebruik gaan maken. Zo leren ze ook van elkaar wat anders kan.

Om zelf de regie op onderwijs in handen te houden en onwenselijke wetten en regels te voorkomen, zal de sector de samenleving meer moeten laten zien wat ze doet met publiek geld.

Of een bestuur groot of klein is, is een bewuste keuze. Het maakt weliswaar uit voor wat een bestuur doet en hoe het stuurt op goed onderwijs, een excuus voor verminderde kwaliteit mag het nooit zijn. Vrijblijvendheid past niet meer in

deze tijd, zo stelde de monitorcommissie Goed bestuur. Het is de bestuurlijke professionaliteit die onontbeerlijk is om de verantwoordelijkheid voor onderwijskwaliteit te kunnen nemen en de

benodigde regie over onderwijs te behouden. Een goed en zelfbewust bestuur heeft een belangrijke sleutel tot goed onderwijs in handen.

Daarom spreken we het volgende af:

Ieder schoolbestuur:

- heeft een professionaliseringsagenda;
- zet zelfevaluaties in om kritisch te kijken waar het staat en hoe het zich ontwikkelt;
- doet mee aan visitaties op bestuursniveau en faciliteert visitaties of audits op schoolniveau;
- verantwoordt zich actief over zijn eigen kwaliteit en dat van zijn scholen via onder meer jaarverslagen en Scholen op de kaart. Daarmee draagt het ook bij aan verantwoording van de sector als geheel;
- betreft zijn intern toezicht, schoolteams en ouders actief bij de organisatie en het beleid in en om de scholen.

De PO-Raad

- zorgt dat de Code Goed bestuur een goede leidraad blijft en zorgt dat zij hun handelen hieraan kunnen toetsen;
- ondersteunt schoolbesturen bij hun verantwoording over hun kwaliteit;
- faciliteert bestuurlijke visitaties en werkt toe naar een gevalideerde systematiek van visiteren;
- daagt besturen uit zich verder te ontwikkelen;
- pleit in Den Haag voor een passende bekostiging voor goed onderwijs.

Hoe kunnen schoolbesturen invulling geven aan hun eigen professionalisering, zo bijdragen aan het ontwikkelen van de sector en laten zien dat zij de verantwoordelijkheid voor goed onderwijs aan kunnen?

Een essentiële randvoorwaarde

Ambitieuws onderwijs vraagt om een volwaardige bekostiging

Al enige jaren wordt massaal door schoolbesturen in het primair onderwijs te kennen gegeven dat de Rijksbekostiging niet in verhouding staat met datgene wat van schoolbesturen wordt verwacht. En dat de het verschil tussen bekostiging en kosten in negatieve zin toeneemt.

Niet alleen schoolbesturen zetten vraagtekens bij de toereikendheid van de bekostiging. Ook de Algemener Rekenkamer (2013), Berenschot (2017), OECD (Education at a Glance, 2017) en SEO (2017) wijzen op het feit dat de bekostiging in het primair onderwijs uit de pas loopt met de verwachtingen en eisen vanuit politiek, samenleving en het onderwijsveld zelf.

Onder het vorige kabinet is begonnen met een inhaalslag om de bekostiging van het basisonderwijs te verbeteren. Een belangrijk deel van die extra middelen betrof eenmalig geld dat pas gedurende het jaar beschikbaar kwam. Daardoor kon het niet meteen worden uitgegeven, wat weer tot discussies over reserves leidde. Maar de structurele problemen zijn groot. Veel schoolgebouwen verkeren in slechte staat en zijn bepaald niet duurzaam. Investeren in moderne leermiddelen gaat langzaam, want de bekostiging is gebaseerd op oude beelden over leermiddelen, schoolgebouwen, arbeidsomstandigheden en hygiëne. Daarnaast slinken de middelen voor de bestrijding van onderwijsachterstanden terwijl de problematiek voor leraren in de praktijk onverminderd aanwezig blijft.

Het gevolg van de structurele onderfinanciering is dat scholen noodgedwongen kosten beheersen bijvoorbeeld door de groepsmaat te laten stijgen en door de beschikbare ambulante tijd op school voor managementtaken, onderwijsontwikkeling en zorgondersteuning te reduceren. Tegelijkertijd zijn de administratieve eisen fors omhoog gegaan: nieuwe regels over gegevensbescherming, flexibele arbeid, milieubeheer kosten geld waarin niet is voorzien.

Met deze strategische agenda willen we focussen op vijf lijnen waar het primair onderwijs zich verder kan en moet ontwikkelen. Maar er is een essentiële randvoorwaarde: een bekostiging die ons in staat stelt om blijvend een hoge onderwijskwaliteit te bieden en onze ambities te realiseren!

Wat ons te doen staat...

Wij streven naar een bekostiging die recht doet aan onze maatschappelijke taak, onze verantwoordelijkheden, verplichtingen en ambities. Daartoe willen wij de Rijksoverheid, de politiek en onze samenleving laten zien waar, hoezeer en waarom de financiële schoen knelt. Nieuwe ambities willen realiseren, heeft zijn prijs. Maar extra middelen kunnen alleen resultaat gaan opleveren indien eerst de basisbekostiging van het basisonderwijs eindelijk op orde wordt gebracht en met haar tijd mee gaat. Alleen dan hoeft extra geld niet te worden aangewend om gaten te dichten.

Daarom spreken wij het volgende af...

Ieder schoolbestuur:

- maakt jaarlijks in de begroting en in het jaarverslaglegging duidelijk welke moeilijke financiële keuzes zijn gemaakt;
- legt jaarlijks aan ouders en leerkrachten en de bredere omgeving uit wat het effect is van de bekostiging voor ouders en leerkrachten op belangrijke zaken als groepsmaat, ambulante tijd voor onderwijsontwikkeling, inzet van vakleerkrachten en leerlingenzorg op de scholen.

De PO-Raad:

- ijvert volhardend voor een toereikende bekostiging van ons onderwijs en de onderwijshuisvesting;
- blijft zich inspannen voor een breed en politiek gedragen onderzoek naar de toereikendheid van de bekostiging van onze sector;
- koppelt nieuwe afspraken over nieuwe politiek geformuleerde doelen, maatschappelijke taakstellingen en opdrachten aan zicht op een structureel toereikende bekostiging van het onderwijs en de onderwijshuisvesting.

De vereniging PO-Raad

Sinds de oprichting van de PO-Raad in 2008 heeft de vereniging een forse ontwikkeling doorgemaakt. We zijn een bruisende vereniging geworden, we vertegenwoordigen ruim 95 procent van de leerlingen in Nederland en groeien nog altijd.

De vereniging is ook zelfstandiger geworden. Een voorbeeld daarvan is het ontwikkelen en aanjagen van bestuurlijke visitaties. De PO-Raad hecht er veel waarde aan om dit, passend bij de eigen visie op professioneel bestuur, als vereniging volledig onafhankelijk te ontwikkelen.

Onze omgeving verandert en daarmee de sector. Daardoor zal ook de vereniging – en dus het werk van het bureau – de komende jaren gaan veranderen. Dat resulteert in meer focus en scherpere keuzes.

Een levendige vereniging

Is de vereniging als organisatievorm niet een beetje verouderd? Nee. De leden van de PO-Raad zijn er stellig van overtuigd dat de vereniging nog altijd de beste vorm is om het belang van zo'n grote en diverse sector goed te kunnen vertegenwoordigen. Ledenbetrokkenheid vraagt echter veel tijd en aandacht. Daarom werkt ze de komende jaren verder aan moderne manieren om alle leden niet alleen fysiek bij elkaar te brengen, maar ook digitaal. Want zonder contact geen vereniging.

De leden hebben op onze regiobijeenkomsten in de herfst van 2016 de wens uitgesproken om als sector gezamenlijke ambities te hebben. Door die ambities geregeld tegen het licht te houden en eens in de vier jaar te herijken, zetten we samen de koers uit, houden we elkaar scherp en bewijst de vereniging telkens opnieuw haar bestaansrecht.

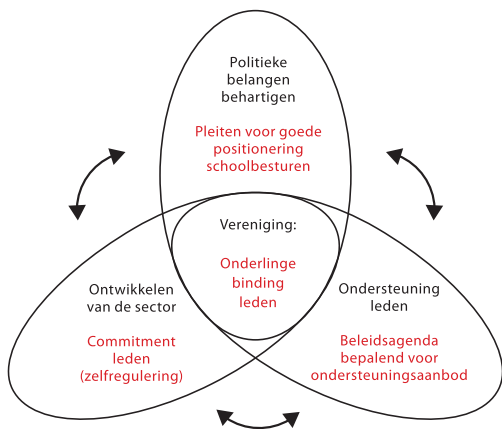
Van werkgeversorganisatie naar sectororganisatie

De leden van de PO-Raad hebben een werkgeversrol, maar hun maatschappelijke opdracht reikt natuurlijk veel verder. Zij werken samen aan goed onderwijs voor alle kinderen. Dat die opdracht onlosmakelijk verbonden is met goed werkgeverschap, zal iedere werknemer in de school bevestigen. Immers: leraren en andere onderwijsprofessionals kunnen hun werk pas optimaal uitvoeren, als de randvoorwaarden op orde zijn en als ze zich gewaardeerd en uitgedaagd voelen door hun werkgever.

Wij geloven in gedeeld leiderschap. We kiezen ervoor om de gelaagdheid van de sector meer terug te laten komen in de inrichting van de vereniging. Ook de inhoud van onze ambities vraagt daarom. Onze maatschappelijke opdracht is te breed om alleen binnen de onderwijssector of bestuurlijke kringen uit te voeren.

Gericht op ontwikkeling

Uiteraard blijven de belangenbehartiging van de sector richting overheid en de zorg voor een goede cao ook de komende vier jaar onze belangrijkste taken. Daarnaast willen we de nadruk leggen op het verder ontwikkelen van de sector. Dat betekent wat minder focus op individuele ondersteuning van leden.

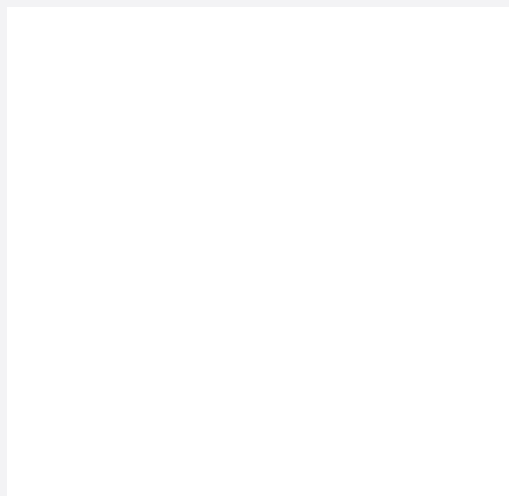
Wij willen een uitmuntende sector zijn en dat vereist dat iedereen die in de sector werkt in staat is bij te dragen aan een hoge kwaliteit. Zwakke scholen, noch zwakke besturen horen bij een uitmuntende sector. Daarbij hebben we niet de illusie dat we innovatie kunnen opleggen, maar stimuleren we schoolbesturen om hier ruimte aan te bieden in de school en tegelijkertijd te werken aan hun eigen professionalisering. De PO-Raad biedt vervolgens een podium aan mooie ontwikkelingen vanuit de sector en legt verbindingen door het land, binnen en buiten de sector. Zo werken we samen aan goed onderwijs voor alle kinderen.

De ontwikkeling van de vereniging vraagt van de leden van de PO-Raad dat zij:

- bewust werken aan de eigen professionalisering en daarbij de ervaringen, ook die met zelfevaluatie en bestuurlijke visitatie, terugkoppelen binnen de vereniging;
- de PO-Raad steunen bij de ontwikkeling van de sector op de vijf lijnen van deze strategische agenda; deze ontwikkelingen kritisch volgen en op- en aanmerkingen ter sprake brengen binnen de vereniging;
- gebruikmaken van de communicatiekanalen van de vereniging om het leren van elkaar te stimuleren.

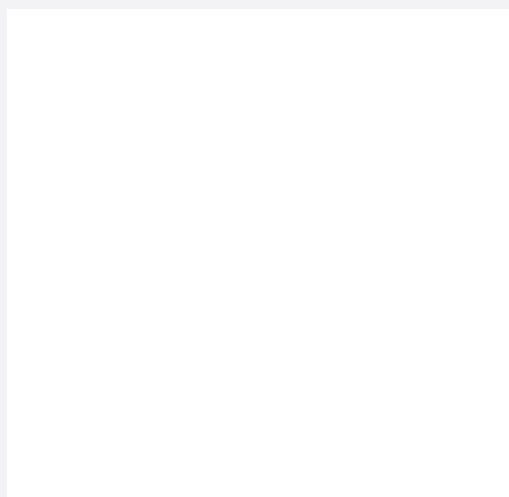
De ontwikkeling van de vereniging vereist van het bestuur en het bureau van de PO-Raad dat zij:

- gesprekken voeren met de leden over de ontwikkeling van de vereniging;
- de dialoog binnen de vereniging stimuleren via vaste en ad-hoc bestuurlijke netwerken en die dialoog verwerken in de besluitvorming;
- luisteren naar hun partners en de eigen adviescommissies en dat zij diens adviezen verwerken in de besluitvorming;
- een heldere visie uitdragen op de verschillende rollen binnen een bestuurlijke gemeenschap in het primair onderwijs;
- de ontwikkeling van de schoolbesturen faciliteren met behulp van een bestuurlijke visitatie en door een goed en beproefd aanbod van opleidingen voor bestuurders te bevorderen.

'Wij werken samen
aan goed onderwijs
voor alle kinderen'

- missie -

Verantwoording

'Om de leerling', de Strategische agenda van de PO-Raad van 2014 tot 2018 bood de vereniging houvast bij het stellen van inhoudelijke prioriteiten voor de sector. Ook diende de agenda als uitgangspunt bij het sluiten van het bestuursakkoord.

Een evaluatie van behaalde resultaten in de afgelopen jaren, gecombineerd met een analyse van nieuwe uitdagingen en wetenschappelijke inzichten, vormt de basis voor deze nieuwe strategische agenda. "Samen werken aan goed onderwijs" beschrijft de ambities van de sector voor de komende vier jaar en maakt duidelijk welke rol het individuele schoolbestuur en de vereniging heeft. Deze vertalen zich voor de vereniging in scherpere keuzes en meer focus.

In opdracht van het bestuur heeft het bureau van de PO-Raad de leden zo veel mogelijk betrokken bij het opstellen van deze strategische agenda. Binnen de verenigingsstructuur, onder meer in

regiobijeenkomsten, in thematische netwerken en op de Algemene Ledenvergadering in juni 2017, is bij leden opgehaald wat onze gemeenschappelijke ambities voor de toekomst zijn. Belangrijk aandachtspunt daarbij is de diversiteit in de sector geweest. Ook leden die zich minder binnen de vereniging laten zien, is gevraagd input te leveren. Met individuele leden is gesproken over deelonderwerpen zoals huisvesting, het beroep van de leraar, het lerarentekort en professionalisering van schoolbesturen.

Het primair onderwijs staat niet op zichzelf. Bij het opstellen van deze strategische agenda hebben al onze landelijke partners een belangrijke rol gehad. Op verschillende momenten in het proces is input en feedback gevraagd van aanpalende sectororganisaties en onze stakeholders. "Samen werken aan goed onderwijs" geeft ook richting aan intensievere samenwerking met hen.

Colofon

Dit is een uitgave van de PO-Raad

Fotografie

Hans Roggen

Jelle Ijntema

Publicatiedatum

december 2017

Grafische verzorging

Coers en Roest ontwerpers bno | drukkers

Postbus 85246

3508 AE Utrecht

030 - 310 09 33

info@poraad.nl

www.poraad.nl

Volg ons via @PO_Raad

Aidadreef 4, 3561 GE Utrecht
Postbus 85246, 3508 AE Utrecht
info@poraad.nl
🐦 @PO_Raad
www.poraad.nl

